

Standardni Eurobarometar 94.

Nacionalni izvještaj

Javno mnijenje u Europskoj uniji

Hrvatska

Zima 2020. - 2021.

Ovo je istraživanje zatražila i uskladila Europska komisija, Glavna uprava za komunikacije.

Ovaj je izvještaj proizveden za Predstavništvo Europske komisije u Hrvatskoj.

Ovaj spis ne predstavlja gledište Europske komisije.
Tumačenja i mišljenja koja sadrži isključivo su autorova.

Standardni Eurobarometar 94. – Val EB94.3 – Kantar

Standardni Eurobarometar 94

Nacionalni izvještaj

JAVNO MNIJENJE U EUROPSKOJ UNIJI

HRVATSKA

<https://europa.eu/eurobarometer>

Ovo je istraživanje zatražila i uskladila Europska komisija, Opća uprava za komunikacije.
Ovaj je izvještaj proizveden za Predstavništvo Europske komisije u Hrvatskoj.

SADRŽAJ

UVOD	2
I. PREDODŽBA EUROPSKE UNIJE	3
II. KAKVA EUROPSKA UNIJA	4
III. POSTIGNUĆA EUROPSKE UNIJE	5
IV. TERITORIJALNA PRIVRŽENOST	6
V. NAJVEĆE TEŠKOĆE	6
VI. POVJERENJE U MEDIJE I INSTITUCIJE	7
VII. OBAVIJEŠTENOST O EUROPSKIM PITANJIMA	9
VIII. PANDEMIJA	9
IX. POLITIČKA OPREDIJELJENOST	12
ZAKLJUČAK	13

UVOD

Istraživanje Standardnog Eurobarometra provodi se dva puta godišnje. Ovo, 94. po redu, 33. je koje je obuhvatilo Hrvatsku. Naručitelj istraživanja odjel je „Motrenje medija, analiza medija i Eurobarometar“ Glavne uprave za komunikacije Europske komisije, a njegovu je provedbu organizirao Kantar Public. Odgovore je u Hrvatskoj, razgovarajući s ispitanicima izravno u njihovim domovima, od 15. veljače do 7. ožujka 2021. prikupljala agencija Henda.

Građana starijih od 15 godina u Hrvatskoj je u vrijeme ovoga istraživanja bilo 3.488.460, a istraživanje je provedeno na reprezentativnom uzorku koji je obuhvatio 1.028 građana Hrvatske.

Izraz Hrvat u ovom izvještaju označava građanina Hrvatske, a Europljanin građanina EU27¹.

Godinu koja je prethodila ovom istraživanju u Hrvatskoj su obilježili pandemija prouzročena koronavirusom SARS-CoV-2, dva razorna potresa - 23. ožujka u Zagrebu i 29. prosinca u Sisačko-moslavačkoj županiji, koji je također snažno pogodio Zagreb - kao i parlamentarni izbori, održani 5. srpnja, nakon kojih je stranka HDZ, članica europske stranke EPP, sklopila vladajuću koaliciju.

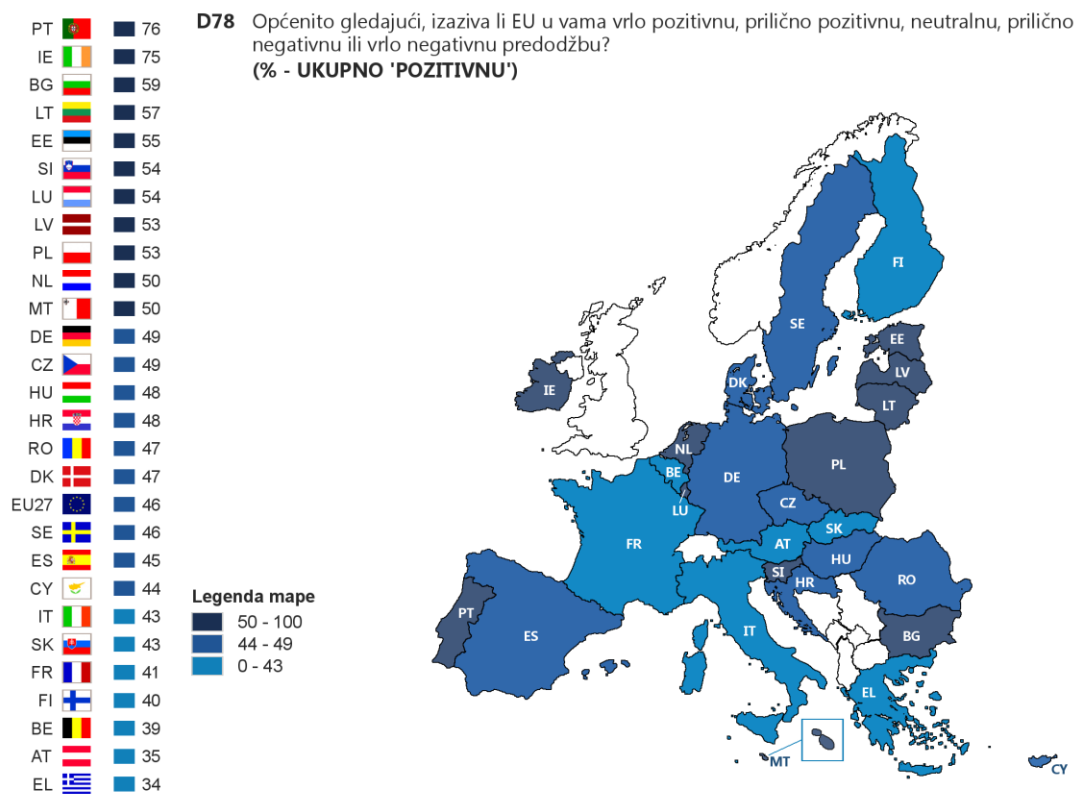
U 2020. pandemija je teško pogodila hrvatsko gospodarstvo: dok sezonski prilagođeni podatci Državnoga zavoda za statistiku pokazuju da je u prvomu tromjesečju 2020., u odnosu na isto razdoblje 2019., BDP rastao 0,3 posto, u drugom je tromjesečju zabilježen pad od 15,7, u trećemu od 9,8, a u četvrtomu od 7,1 posto. Prema podacima Europske komisije, lani se BDP Hrvatske ukupno smanjio za 8,9 posto, u odnosu na 2019., a inflacijska je stopa pala na 0 posto. Stopa nezaposlenosti u vrijeme provedbe ovog istraživanja iznosila je 9,7 posto, dok se godinu dana ranije bila smanjila na povijesno niskih pet posto.

Lani je proveden četvrti krug porezne reforme, koji je porezno opterećenje smanjio za ukupno 2,4 milijarde kuna. Turizam, glavna gospodarska grana, pao je zbog pandemije na razinu od prije 20 godina: u komercijalnim smještajnim objektima ostvareno je 7 milijuna dolazaka i 40,8 milijuna noćenja, što je 64,2 odnosno 55,5 posto manje nego u 2019.

U srpnju 2020. Hrvatska se uključila u Europski tečajni mehanizam II, s ciljem uvođenja eura 1. siječnja 2023. Određen je i tzv. središnji paritet, tečaj za zamjenu valute, od 7,53450 kuna za 1 euro.

¹ Daljne detaljnosti o metodologiji potražite među Tehničkim specifikacijama u izvještaju "Prvi rezultati Standardnog Eurobarometra"

I. PREDODŽBA EUROPSKE UNIJE

EB visual

Od prethodnog se istraživanja (EB 93) pozitivna predodžba EU-a u Hrvatskoj povećala za postotni bod (47-48 %), a negativna smanjila za dva (13-11 %). Istovremeno se na razini EU27 onih koji o EU-u imaju pozitivnu predodžbu sada šest postotnih bodova više (40-46 %), a negativnu četiri boda manje (19-15 %). Onih za koje u Hrvatskoj EU predstavlja neutralan pojam sada je 41 %, a na razini EU27 takvih je 38 %.

Manje je nego među Hrvatima onih koji o EU-u misle dobro u Grčkoj (34 %), Austriji (35 %), Belgiji (39 %), Finskoj (40%), Francuskoj (41 %), Italiji i Slovačkoj (43 %), na Cipru (44 %), u Španjolskoj (45 %), Rumunjskoj (47%), Švedskoj (46%) i Danskoj (47%). U Hrvatskoj o EU-u pozitivnije misle muškarci (50 %) nego žene (47 %). No, među ženama je manje onih koje o EU-u misle negativno (10 %) nego među muškarcima. Prema dobi, najbolje mišljenje o EU-u imaju najmlađi ispitanici, od 15 do 24 godine, kao i oni od 65 do 74 - i jednih i drugih je 53 % - dok je negativno o EU-u mislećih najviše u skupini od 55 do 64 (15 %), ali i u njoj pozitivno misleći (46 %) uvelike prevladavaju.

Prema zanimanjima, najviše je onih na koje EU ostavlja pozitivan dojam među upraviteljima (60 %). Slijede domaćice (59 %), pa studenti (56 %), dok je takvih najmanje među nezaposlenima (38 %), umirovljenicima (46 %), manualnim radnicima i samozaposlenima (47 %) te „bijelim ovratnicima“ (49 %); među svim je skupinama zanimanja daleko više onih koji o EU-u misle pozitivno, nego negativno.

Prema političkom opredjeljenju, više je onih koji na EU gledaju pozitivno na desnici (54:14 %) nego na ljevici (51:14 %). U političkom centru o EU-u pozitivno misli 44 %, a negativno 8 % ispitanika.

II. KAKVA EUROPSKA UNIJA

Jeste li za Europsku uniju koja ima sljedeća obilježja?

	EU27			RH		
	Za	Protiv	Ne zna	Za	Protiv	Ne zna
Monetarna unija s jednom valutom, eurom	70%	23%	5%	48%	45%	5%
Zajednička vanjska politika	73%	20%	6%	73%	21%	2%
Buduće širenje na druge zemlje	46%	44%	8%	70%	25%	3%
Zajednička sigurnosna i obrambena politika	78%	16%	5%	73%	22%	3%
Zajednička politika useljavanja	73%	21%	5%	70%	25%	3%
Zajednička energetska politika	77%	16%	6%	76%	20%	2%
Jedinstveno digitalno tržište	65%	20%	13%	70%	22%	5%
Slobodno kretanje, život, rad studiranje i poslovanje širom EU-a	85%	11%	4%	87%	10%	3%
Zajednička trgovinska politika	77%	17%	3%	77%	18%	1%

U većini se pitanja hrvatski ispitanici u svojim mišljenjima uglavnom poklapaju s prosjekom EU 27. U dvama se pitanjima, međutim, izrazito razlikuju: u potpori zajedničkoj valuti euru i u potpori nastavku širenja EU-a na druge zemlje.

Dok euro podupire čak 70 posto stanovnika država članica, tri posto više nego prije pola godine, u Hrvatskoj se potpora istovremeno povećala za postotni bod, na 48 posto, a za jednako se toliko smanjio broj onih koji se euru protive. Protivnici eura prevladavaju nad zagovornicima u Bugarskoj, Češkoj, Danskoj, Poljskoj i Švedskoj, zemljama koje nisu još uvele zajedničku valutu, dok su u svima koje koriste euro njegovi zagovornici u golemoj većini.

Dok na prosjeku EU 27 proširenje EU-a na druge zemlje zagovara samo 46 posto ispitanika, a 44 posto ih se protivi, u Hrvatskoj je zagovornika daljnega proširenja čak 70 posto. Ipak, zagovornici proširenja na prosjeku EU-a sada su u većini od dva postotna boda nad njegovim protivnicima, koji su prije pola godine bili u većini za postotni bod.

III. POSTIGNUĆA EUROPSKE UNIJE

Koja su, po vama, tri najpozitivnija postignuća Europske unije?

	EU27	RH
Mir među državama članicama	52%	40%
Slobodno kretanje ljudi, roba i usluga unutar EU-a	54%	66%
Euro	24%	11%
Solidarnost među državama članicama EU-a	25%	36%
Programi razmjene studenata poput ERASMUS-a	19%	28%
Zajednička poljoprivredna politika	11%	16%
Gospodarska moć EU-a	23%	31%
Politički i diplomatski utjecaj EU-a u svijetu	21%	11%
Razina socijalne sigurnosti (zdravstvo, obrazovanje, mirovine) u EU-u	24%	22%
Drugo (spontano)	0%	0%
Ništa (spontano)	3%	0%
Ne zna	3%	0%

I europskim ispitanicima, kao i hrvatskima. na prvome je mjestu među postignućima Europske unije slobodno kretanje ljudi, roba i usluga unutar EU-a, na drugome mir među državama članicama, a na trećemu solidarnost među državama članicama EU-a. Važnost Erasmusa smanjila se kod hrvatskih ispitanika u proteklih godinu dana za čak devet postotnih bodova, te je pao program razmjene studenata pao na četvrto mjesto, najvjerojatnije zbog teškoća pri njegovu ostvarivanju u doba pandemije.

IV. TERITORIJALNA PRIVRŽENOST

Koliko ste privrženi...

	EU27			RH		
	Privrženi	Nisu privrženi	Ne znaju	Privrženi	Nisu privrženi	Ne znaju
Svom gradu ili selu	89%	11%	0%	91%	9%	0%
Svojoj zemlji	92%	8%	0%	87%	13%	0%
Europskoj uniji	60%	38%	2%	60%	39%	1%
Europi	69%	30%	1%	62%	37%	1%

Hrvatski su ispitanici u proteklih godinu dana postali po tri postotna boda manje privrženi svim gradu ili selu, kao i svojoj zemlji. Istovremeno su sada pet postotnih bodova privrženiji Europskoj uniji, a četiri postotna boda Europi.

V. NAJVEĆE TEŠKOĆE

Prema Vašem mišljenju, koje su dvije najveće teškoće s kojima se Vaša zemlja / Europska unija trenutno suočava?

	Vaša zemlja		Europska unija	
	EU27	RH	EU27	RH
Zločin	6%	20%	5%	10%
Gospodarsko stanje	33%	38%	35%	31%
Rast cijena / inflacija	16%	22%	9%	11%
Oporezivanje	5%	4%	4%	2%
Nezaposlenost	25%	37%	12%	18%
Terorizam	3%	1%	6%	14%
Stambena pitanja	6%	3%	-	-
Utjecaj EU-a u svijetu	-	-	9%	9%
Državni dug	13%	16%	21%	20%
Useljavanje	7%	3%	18%	17%
Zdravlje	44%	31%	38%	40%
Obrazovni sustav	13%	3%	-	-
Mirovine	7%	11%	3%	3%
Okoliš i klimatske promjene	13%	3%	20%	11%
Opskrba energijom	2%	1%	5%	5%

Zdravlje je za prosječnog je Europljanina najveća teškoća s kojom se njegova zemlja suočava, dok je Hrvatima tek na trećemu mjestu, a na prvome i drugome su im gospodarsko stanje i nezaposlenost. Gospodarsko stanje je prosječnim Europljanima na drugome, a nezaposlenost na trećemu mjestu. Zabrinutost zbog stanja okoliša i klimatskih promjena, useljavanja i terorizma u vlastitoj zemlji u proteklih se godinu pandemijskih dana znatno smanjila.

Na prvo mjesto među teškoćama s kojima se suočava EU i Hrvati i prosječni Europljani stavljaju zdravlje, a na drugo gospodarsko stanje.

VI. POVJERENJE U MEDIJE I INSTITUCIJE

Vjerujete li sljedećim medijima i institucijama?

	EU27			RH		
	Vjeruje	Ne vjeruje	Ne zna	Vjeruje	Ne vjeruje	Ne zna
Tiskanim medijima	51%	42%	7%	39%	58%	3%
Radiju	58%	35%	7%	48%	49%	3%
Televiziji	51%	45%	4%	45%	53%	2%
Internetu	35%	54%	11%	37%	52%	11%
Društvenim mrežama na internetu	19%	68%	13%	29%	59%	12%
Pravosuđu / Pravosudnom sustavu	52%	44%	4%	21%	77%	2%
Policiji	69%	28%	3%	50%	46%	4%
Vojsci	74%	21%	5%	61%	35%	4%
Javnoj upravi	49%	46%	5%	29%	67%	4%
Političkim strankama	21%	75%	4%	12%	86%	2%
Županijskim ili lokalnim vlastima	55%	41%	4%	29%	68%	3%
Zdravstvenom osoblju u našoj zemlji	80%	18%	2%	69%	29%	2%
Vladi	36%	60%	4%	22%	75%	3%
Saboru	35%	60%	5%	22%	74%	4%
Europskoj uniji	49%	43%	9%	51%	44%	5%
Europskoj komisiji	47%	38%	15%	48%	42%	10%
Europskom parlamentu	50%	38%	12%	55%	39%	6%
Europskoj središnjoj banci	47%	39%	14%	46%	45%	9%
Europskom vijeću	45%	37%	18%	34%	38%	28%
Ujedinjenim narodima	52%	37%	11%	48%	43%	9%
NATO-u	49%	37%	14%	43%	48%	9%

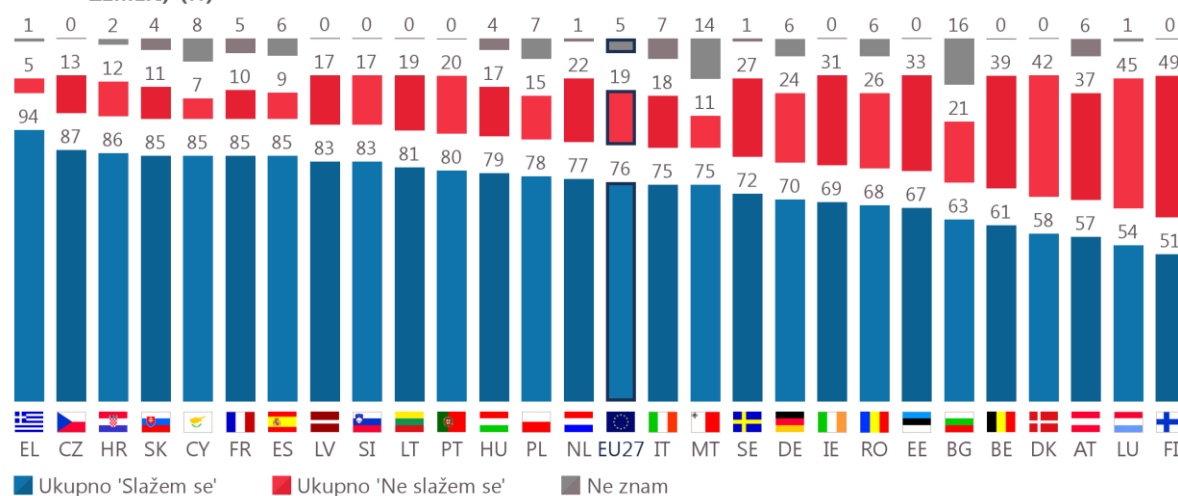
Povjerenje u tradicionalne medije na prosjeku EU-a u malom je porastu, a u Hrvatskoj i dalje opada. Dok tradicionalnim medijima vjeruje natpolovična većina europskih ispitanika, u Hrvatskoj i radio, i televizija, a osobito tiskani mediji uživaju natpolovično nepovjerenje. Većina i europskih i hrvatskih ispitanika u natpolovičnoj većini ne vjeruje vijestima s interneta, a osobito ne s društvenih mreža.

Domaće institucije na razini EU27 uživaju znatno veće povjerenje nego u Hrvatskoj, gdje pravosuđu, vladi i Saboru vjeruje tek malo više od petine stanovnika, a političkim stranaka jedva malo više od desetine. Većinsko povjerenje u Hrvatskoj uživaju samo policija, vojska i zdravstveno osoblje, ali i njima vjeruje zamjetno manje Hrvata nego prosječnih Europljana.

Povjerenje u Europsku uniju u Hrvatskoj u međuvremenu raste i sada je dva postotna boda veće od europskog prosjeka. Europskim institucijama općenito i Hrvati i Europljani vjeruju više nego nacionalnima i većina ispitanika ima u njih povjerenje. Osobito je veliko povjerenje Hrvata u Europski parlament, a samo Europsko vijeće ima u Hrvatskoj većinu skeptika.

Izloženost lažnim vijestima

QD8.3 Slažete li se u potpunosti, uglavnom slažete, uglavnom ne slažete ili uopće ne slažete sa svakom od sljedećih izjava?
Postojanje vijesti ili informacija koje pogrešno prikazuju stvarnost ili su čak lažne problem je u (NAŠOJ ZEMLJI) (%)

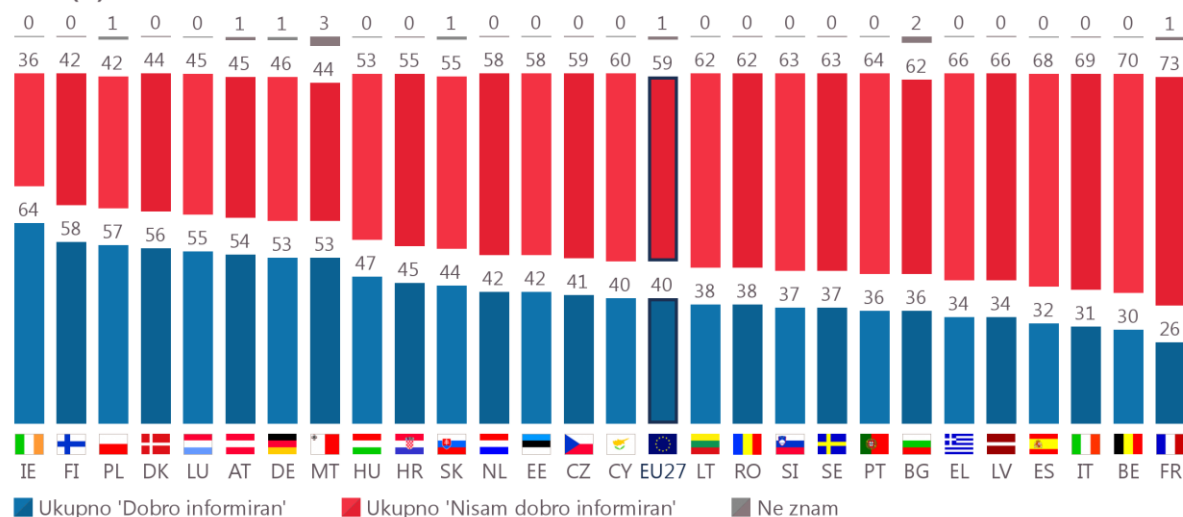

Golema većina hrvatskih ispitanika, veća i od europskog prosjeka, smatra da lažne vijesti predstavljaju ozbiljan problem u njihovoj zemlji.

VII. OBAVIJEŠTENOST O EUROPSKIM PITANJIMA

Koliko se dobro smatrate obaviještenima o europskim pitanjima?

QD2 I u cjelini, što mislite do koje ste mjere vi dobro informirani ili niste dobro informirani o europskim pitanjima? (%)

Natpolovična većina i europskih, i hrvatskih ispitanika smatra se loše obaviještenom o europskim pitanjima. Onih koji u Hrvatskoj smatraju da o europskim pitanjima ne znaju dovoljno sada je tri postotna boda manje nego prije godinu dana, dok ih se četiri postotna boda više danas smatra dobro obaviještenima o EU-u.

VIII. PANDEMIJA

Koliko ste općenito zadovoljni mjerama koje su protiv pandemije koronavirusa poduzele...

	EU27			RH		
	Zadovoljni	Nezadovoljni	Ne znaju	Zadovoljni	Nezadovoljni	Ne znaju
Nacionalna vlada	43%	56%	1%	45%	54%	1%
Regionalne i mjesne vlasti	52%	45%	3%	45%	55%	0%
Europska unija	43%	49%	8%	55%	42%	3%

I hrvatski ispitanici, i prosječni europski u natpolovičnoj su većini nezadovoljni protupandemijskim mjerama nacionalnih, regionalnih i mjesnih vlasti u svojim zemljama. Većina Europljana nije zadovoljna ni mjerama Europske unije, kojima je, međutim, zadovoljna natpolovična većina Hrvata.

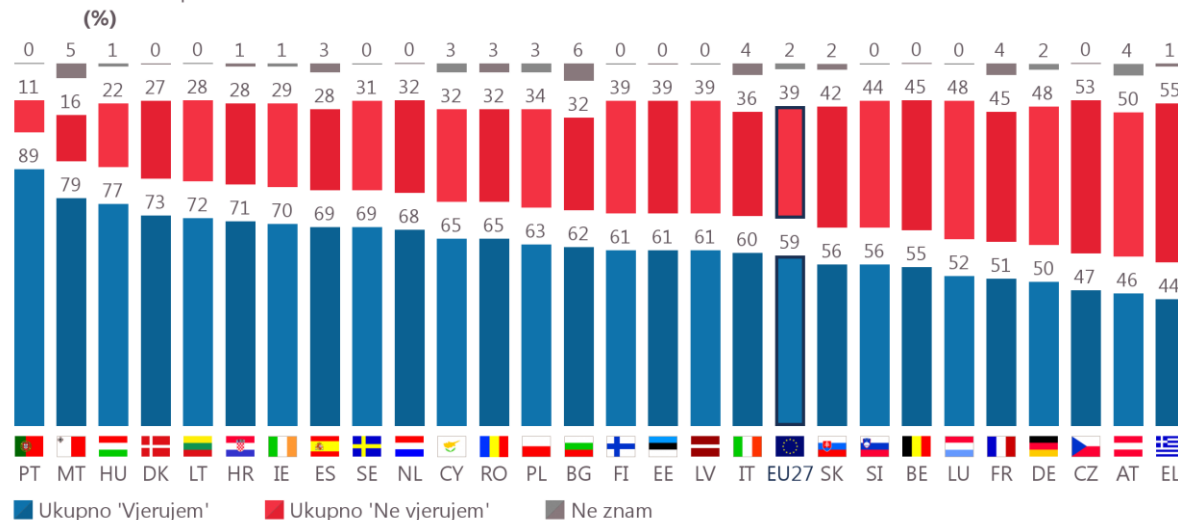
A što bi Europska unija sada trebala prvo učiniti u odgovoru na pandemiju koronavirusa (najviše tri odgovora)?

	EU27	RH
Osigurati brz pristup sigurnim i djelotvornim cjepivima za sve građane EU-a	36%	28%
Uložiti još novca u pronalazak lijekova i cjepiva	25%	37%
Osigurati upravljanje i usklađivanje zajedničkim zalihama strateške medicinske opreme za države članice EU-a	15%	12%
Potaknuti premještanje industrija natrag iz inozemstva u EU	14%	11%
Postrožiti nadzor na vanjskim granicama EU-a	18%	11%
Omogućiti državama članicama EU-a da pomognu svojim poduzećima i radnicima pogođenima pandemijom	23%	29%
Uspostaviti europsku strategiju za suočavanje sa sličnim krizama u budućnosti	28%	22%
Poticati usklađivanje i solidarnost kako među državama članicama EU-a tako i s našim susjedima	14%	13%
Usklađivati moguća ograničenja slobodnoga kretanja ljudi među državama članicama EU-a	10%	10%
Razviti europsku zdravstvenu politiku	27%	33%
Uložiti još novca u gospodarstvo radi održivog i pravednog oporavka u svim državama članicama EU-a	23%	28%
Poduprijeti globalni odgovor na koronavirus kako bi se osigurala sveopća dostupnost cjepiva ili lijeka	24%	21%

Na prosjeku EU27, ispitanici smatraju da je najvažnije osigurati brz pristup sigurnim i djelotvornim cjepivima za sve građane EU-a, dok je hrvatskim ispitanicima ta mjera tek na četvrtome mjestu. Na prvo Hrvati stavljaju veća ulaganja u pronalazak lijekova i cjepiva, što je, pak, Europljanima na četvrtome mjestu. Na drugome je mjestu Europljanima uspostava europske strategije za suočavanje sa sličnim krizama u budućnosti, a Hrvatima razvoj zajedničke zdravstvene politike na razini EU-a (danas je zdravstvo posve u rukama država članica). Europskim je ispitanicima zajednička zdravstvena politika na trećemu mjestu, dok hrvatski na treće mjesto stavljaju veća novčana ulaganja u gospodarstvo radi održivog i pravednog oporavka u svim državama članicama EU-a.

Vjerujete li de će Europska unija donositi ispravne odluke u budućnosti?

QA12 Kada razmišljate o odgovoru EU-a na pandemiju koronavirusa, u kojoj mjeri vjerujete ili ne vjerujete EU-u da će donositi ispravne odluke u budućnosti?

Hrvatski ispitanici znatno više od prosjeka EU27 vjeruju u buduće ispravne odluke EU-a.

IX. POLITIČKA OPREDIJELENOST**Kako biste se svrstali na političkoj ljestvici?**

	EU27	RH
Lijevo	7%	5%
Lijevi centar	23%	14%
Centar	39%	48%
Desni centar	17%	18%
Desno	4%	10%
Odbija odgovoriti	4%	2%
Ne zna	5%	2%

Gotovo polovica hrvatskih ispitanika smješta se u politički centar, 28 posto desno, a 19 posto lijevo od centra.

U cijeloj Europskoj uniji također prevladavaju centristi, ali ih je petinu manje nego u Hrvatskoj. Prosječni su Europljani, za razliku od Hrvata, znatno skloniji ljevici (30 posto) nego desnici (21 posto).

ZAKLJUČAK

Eurooptimizam je u Hrvatskoj i dalje u porastu: iako je ispitanika koji o Europskoj uniji imaju pozitivno mišljenje malo manje od polovice, postotni ih je bod više nego prije pola godine i dva boda više od europskog prosjeka, dok negativno o EU-u misli tek nešto više od desetine hrvatskih ispitanika, dva postotna boda manje nego u prethodnom istraživanju.

O prevladavajućem pozitivnom stavu Hrvata prema EU-u svjedoči i njihova golema potpora zajedničkim europskim politikama, s izuzetkom zajedničke valute eura, iako i njoj potpora u Hrvatskoj blago raste. U porastu je i privrženost Hrvata Europskoj uniji: sada joj privrženo 60% ispitanika, jednako koliko ih je i na prosjeku EU27, što je pet posto više nego prije godinu dana, a čak 10 posto više nego prije dvije godine.

Hrvati općenito nemaju povjerenja u medije. Nije stoga čudo što se u natpolovičnoj većini smatraju loše obaviještenima o europskim pitanjima, a golema ih većina izloženost lažnim vijestima smatra velikim problemom.

Izraženo je nepovjerenje u nacionalne institucije, no, europske institucije, osim Europskog vijeća, uživaju u Hrvatskoj većinsko povjerenje. To je povjerenje često veće od europskog prosjeka. Najviše povjerenja Hrvati imaju u Europski parlament, čak 33 postotna boda veće nego u Sabor. Hrvati su tako u natpolovičnoj većini iskazali nezadovoljstvo protupandemijskim mjerama hrvatskih vlasti, dok su u sličnoj većini zadovoljni mjerama Europske unije. Velika ih većina vjeruje da će EU o tome i u budućnosti donositi ispravne mjere. Najvažnijim takvim budućim mjerama hrvatski ispitanici smatraju povećanje ulaganja u razvoj novih lijekova i cjepiva te razvoj zajedničke europske zdravstvene politike.